

Literatura

- Bartík, J. 2023:** *Prehistoric exploitation and workshop area at Brno-Stránská skála. Prehistoric exploitation and workshop areas in Moravia I.* Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 77. Brno: Czech Academy of Sciences, Institute of Archaeology, Brno.
- Svoboda, J. A., Šmíd, M. 1996:** Dílenský objekt kultury nálevkovitých pohárů na Stránské skále. *Pravěk. Nová řada* 1994/4, 79–125.

Summary

In 2024, a systematic excavation continued at the exploitation and workshop area at Stránská skála in Brno (Brno-Slatina cadastral area, Brno-City District), focusing on the Stránská skála III site. The fieldwork comprised phase of geophysical survey alongside a small-scale re-excavation of feature 1/81, attributed to the Funnel Beaker culture. The geophysical survey, covering an area of 2.1 ha, identified several dozen new anomalies interpreted as potential subsurface features, thereby indicating a continuation of prehistoric human activity towards the south-east. The re-excavation involved a rectangular trench measuring 5×1 m, aimed at verifying the stratigraphic sequence within the feature's infill. Excavation was accompanied by sampling for dating, geoarchaeological, and archaeobotanical analyses (Fig. 3). The new data are expected to contribute to a clearer understanding of the formation processes of the infill, the function of the feature, and the chronological refinement of its layers (cf. Svoboda, Šmíd 1996; Bartík 2023).

Jaroslav Bartík, Petr Škrda, Katarína Adameková, David Cibulka

Břeclav (okr. Břeclav)

Severně od dálničního nájezdu.

Eneolit. Ojedinelý artefakt. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: Regionální muzeum v Mikulově, p. o., přír. č. 63/2023.

Lokalizace: WGS-84: 48.787200N, 16.927900E

V roce 2023 byla do Regionálního muzea v Mikulově, p. o., nálezem předána broušená kamenná sekyrka, kterou našel někdy v průběhu 80. let 20. století. Přesné místo nálezu nelze zrekonstruovat i s ohledem na skutečnost, že artefakt byl objeven v pásu zemědělského stroje v průběhu polních prací. Obecně lze oblast nálezu lokalizovat cca 300 m severně od nájezdu na dálnici D2 ve směru na Brno.

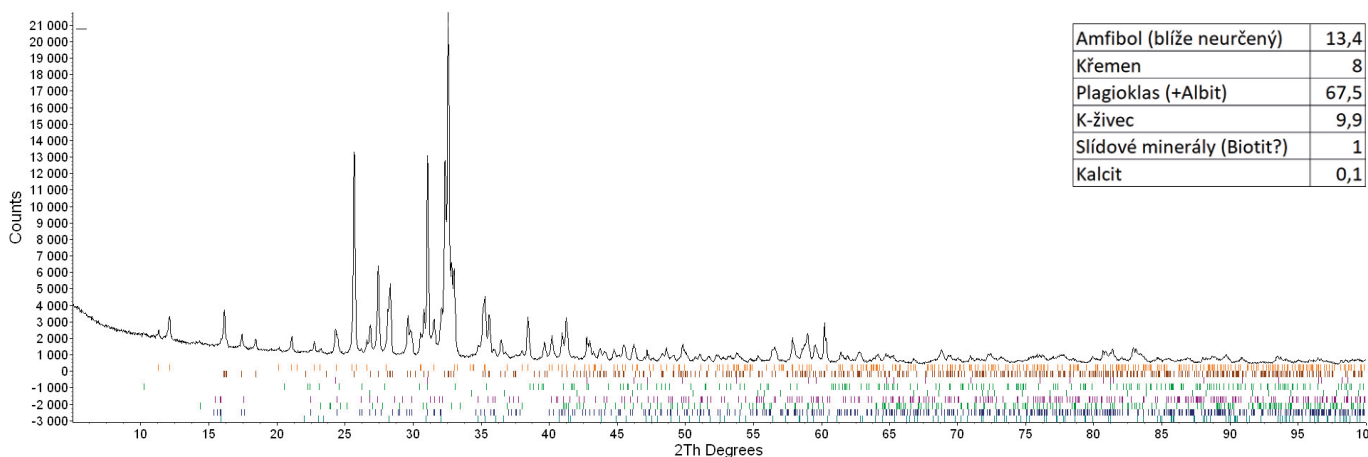
Obr. 4. Břeclav. Kamenná sekyrka. Foto K. Piačková.

Fig. 4. Břeclav. Stone axe. Photo by K. Piačková.

Sekyrka (obr. 4) má rozměry $109 \times 54 \times 27$ mm a váží 283,6 g. Jedna strana a tyl jsou bíle patinované, patina zasahuje částečně i do boků a na přední stranu v oblasti ostří. Až na malé výjimky je sekyrka velmi jemně vybroušená, ostří je mírně zakulacené, místy drobně poškozené. Tvarově je půdorys mírně lichoběžníkovitý, podélný profil je téměř symetrický a ostří má bikonvexní příčný profil.

Hornina je světle nazelenale šedá vyvřelina, magmatická (Munsell greenish gray 5GY 6/1), jemnozrná, občas s výskytem vyrostlic tmavého minerálu. Podle rtg-difrakčního záznamu (obr. 5) převažují plagioklas (68 %) nad K-živcem (10 %), zastoupen je též křemen (8 %), z tmavých minerálů amfibol (13 %) a slídy (biotit? – 1 %). Hornina má z hlediska složení v podstatě charakter vyvřeliny na hranici granodioritu a monzodioritu, na druhé straně přítomnost vyrostlic v jemnozrné základní hmotě naznačuje nejspíš subvulkanický charakter. Hustota činí $2,73 \text{ g/cm}^3$, magnetická susceptibilita pouze $0,18 \times 10^{-3} \text{ SI}$.

Pokud jde o provenienci, předběžně by se mohlo uvažovat o hornině ze skupiny banatitů, což jsou vyvřeliny svrchnokřídového stáří v rumunském pohorí Apuseni a v rumunském Banátu. V mladší a pozdní době kamenné byly ale používány spíše kontaktní horniny (tzv. hornfelsy), které vznikly kolem banatitů přeměnou okolních sedimentů. Podle maďarských autorů se objevují

Obr. 5. Břeclav. Rtg-difrakční záznam suroviny sekery. Autor D. Všianský, Ústav geologických věd, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita.

Fig. 5. Břeclav. X-ray diffraction analysis of the raw material from which the axe was made. Author D. Všianský, Institute of Geological Sciences, Faculty of Science, Masaryk University.

jako hotové nástroje poměrně často v Maďarsku. Naše hornina těmto hornfelsům neodpovídá ani složením, ani hustotou. Je pravděpodobné, že se brousily i vlastní banatity, ale zatím jsme v archeologických pracích spolehlivé údaje nenašli. V dostupné petrografické literatuře je pro charakteristiku banatitů uváděn převážně charakter granodioritů s přechody k monzodioritům, často porfyrická struktura zejména pro okrajové facie (Ionescu, Har 2001, 65). Každopádně se se jedná o horninu k výrobě broušené industrie na Moravě neobvyklou.

Z hlediska chronologie lze vyloučit neolitické stáří, především na základě typologie artefaktu. Výrazná patinace na jedné straně sekýrky naznačuje, že mohla být uložena v hrobě, kde by patina vznikla následkem kontaktu s rozkládajícími se měkkými tkáněmi. Pravidelný výskyt broušených sekýrek v hrobovém prostředí evidujeme koncem eneolitu, méně ve starší době bronzové, a výjimečně i ve střední době bronzové. Právě z posledně jmenovaného období byl zaznamenán i podobný artefakt nalezený v hrobovém prostředí v Mikulově (Šabatová et al. 2020, 286), rovněž se vzácně se vyskytující surovinou, byť je to v tomto případě eklogit.

Literatura

- Ionescu, C., Har, N. 2001: Geochemical consideration upon the banatites from Budureasa-Pietroasa area (Apuseni mountains, Romania). *Studia Universitatis Babeş-Bolyai. Geologia* XLVI(1), 59–80.
- Šabatová, K., Parma, D., Trampota, F., Jarošová, I., Kaňáková, L., Přichystal, A., Vargová, L., Vymazalová, K. 2020: Hrob s kamennou konstrukcí ze střední doby bronzové z Mikulova. *Archeologické rozhledy* LXXII(2), 194–237. DOI: 10.35686/AR.2020.7.

Summary

In 2023, a polished stone axe (Fig. 4), originally found in the 1980s, was donated to the Regional Museum in Mikulov. Discovered near the D2 motorway entrance in Břeclav, the artefact measures 109 × 54 × 27 mm, weighs 283.6 g, and is made of a greenish-grey igneous rock (Munsell 5GY 6/1). X-ray diffraction analysis (Fig. 5) revealed a composition dominated by plagioclase (68%), with characteristics suggesting a subvolcanic origin, possibly banatite from Romania. The axe's typological attributes exclude a Neolithic date. Its surface patina suggests burial-related deposition, typical of Late Eneolithic or Bronze Age contexts. A comparable axe made of similarly rare raw material was found in Mikulov, highlighting its unique provenance.

Antonín Přichystal, František Trampota

Bulhary (okr. Břeclav)

„Au Äcker“, parc. č. 910/4.

Starší eneolit. Sídliště, hrob. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Regionální muzeum v Mikulově, p. o., přír. č. 57/2024.

Lokalizace: S-JTSK: -591898, -1202526

V průběhu záchranného výzkumu (více viz oddíl Neolit) byl částečně prozkoumán objekt s nálezy eneolitické keramiky, kterou z důvodu absence výzdoby nelze kulturně zařadit. Dále bylo v objektu nalezeno malé množství mazanice, štipané industrie, zvířecích kostí a dvou broušených kamenných destiček.

Ve vzdálenosti asi 110 m od tohoto objektu byl objeven pohřeb v natažené poloze (H 800), který částečně narušil objekt s vypíchanou keramikou. I přesto, že zásyp hrobu obsahoval

několik keramických fragmentů a jednu čepelku, nepovažujeme tyto nálezy za součást hrobové výbavy. Díky provedenému radiokarbonovému datování můžeme spolehlivě tento pohřeb datovat do staršího eneolitu, pro který jsou specifické právě pohřby v natažené poloze bez hrobové výbavy.

Literatura

Neuveveno.

Summary

During a rescue excavation (see Neolithic section) in the Bulhary cadastral area (Břeclav District), a subsurface feature containing unidentifiable Eneolithic pottery was partially investigated. Additionally, a grave with an individual buried in a stretched position, without any grave goods, was uncovered and radiocarbon dated to the Early Eneolithic period.

Kristína Piačková, František Trampota

Dřevohostice (okr. Přerov)

Dřevohostický les, parc. č. 1154/2.

Eneolit. Ojedinelý artefakt. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

V roce 2024 byl M. Bulíčkem prostřednictvím preventivního detektorového průzkumu na katastru městyse Dřevohostice nalezen ojedinelý exemplář eneolitické kovové industrie.

Místo nálezu se nachází na parcele č. 1154/2. Jedná se o polohu situovanou v severozápadní části Dřevohostického lesa na levobřežní straně potoka Šišemka, který představuje pravostranný přítok říčky Moštěnky. Nadmořská výška místa okolí nálezu činí 285 m.

V případě nálezu se jedná o kompletní exemplář měděné ploché sekýrky s mírně trapézovitým obloukovitým břitem (obr. 6).

Celková délka artefaktu je 76 mm. Maximální šířka v úrovni obloukovitě rozšířeného ostří činí 32 mm, v úrovni týlu 19 mm. Maximální tloušťka činí 10 mm. Hmotnost měděného předmětu je 122 g.

Obr. 6. Dřevohostice. Měděná sekera. Foto Z. Schenk.

Fig. 6. Dřevohostice. Copper axe. Photo by Z. Schenk.